

การใช้สื่อการสอนภาษาอังกฤษ

THE USE OF INSTRUCTIONAL MEDIA IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING

¹ศักดิ์พงษ์ โสภจกร, ²เอกชัย ศรีบุรินทร์ และ ³พระมหาสุริยัน อุตโตร

¹Sakdipong Sopajorn, ²Eakachai Sriburin and ³Phramaha Suriyan Uttaro

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

^{1,2}Mahamakut Buddhist University, Thailand

³Mahaculalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹wat.8464@hotmail.com, ²eakburin@gmail.com, ³suriyanbungthale@gmail.com

Received: June 25, 2025; **Revised:** December 2, 2025; **Accepted:** December 30, 2025

บทคัดย่อ

สื่อการสอนนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการสอนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนให้ตรงกับผู้สอนต้องการ ไม่ว่าจะสื่อเหล่านั้นจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น สื่อจึงเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกเพิ่มพูนทักษะทางภาษาและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้อยู่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ : สื่อ, การสอน, ภาษา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

³ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

Abstract

Instructional media have played a highly significant role in teaching from the past to the present, as they serve as an essential medium that facilitates effective communication between teachers and learners. Instructional media help learners comprehend the meaning of lesson content in accordance with the teacher's intended objectives. Regardless of their forms, all types of instructional media are considered valuable resources that support and enhance the learning process. Instructional media therefore function as essential tools for learning, serving to transmit knowledge, understanding, emotions, language skills, and learning experiences. They create meaningful learning situations for learners and stimulate the development of cognitive potential, including reflective thinking, creative thinking, and critical thinking. In addition, instructional media contribute to the promotion of morality, ethics, and values among learners. In the present era, learning media exert a strong influence on motivating learners to become autonomous and self-directed seekers of knowledge.

Keywords: Media, Teaching, Language

บทนำ

สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกเพิ่มพูนทักษะทางภาษาและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้นในบทความนี้ จึงได้กล่าวถึงความหมายของสื่อการสอน แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการสอน ประเภทของสื่อการเรียนภาษาอังกฤษ ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการออกแบบสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามรายละเอียด

ความหมายของสื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียนและทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยสื่อการ

เรียนกันนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนผู้สอนได้แสดงบทบาท และเกิดความเข้าใจในวิชาที่เรียนที่สอนกันได้มากขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง ได้ให้ความหมายคำว่า สื่อ (medium, pl. media) เป็นคำมาจากภาษาลาตินว่า “ระหว่าง” (between) สิ่งใดข้อตามที่บรรจุข้อมูลสารสนเทศหรือเป็นตัวกลาง ข้อมูลส่งผ่านจากผู้ส่งหรือแหล่งส่งไปยังผู้รับเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ (กิดานันท์ มลิทอง, 2544)

ไอนิช โมเลندا รัสเซลและซมาลดีโน (Heinich, Molenda, Russell & Smaldino) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน คือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้เป็นสื่อกลางหรือเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน (Heinich, Robert, 1982 :129)

นิวบีและคณะ (Newby) ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการส่งผ่านความรู้จากครูไปยังผู้เรียน โดยเครื่องมือต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ในการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ และสามารถเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้มากยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือของการ เรียนรู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ตลอดจนทักษะและประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน อีกทั้งช่วยสร้างสถานการณ์ การเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิดการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545:56)

ในการเล่าเรียนภาษา เมื่อผู้สอนนำสื่อมาใช้ประกอบการสอนเรียกว่า “สื่อสอนการสอน” และเมื่อนำมาให้ผู้เรียนใช้เรียกว่า “สื่อการเรียน” โดยเรียกรวมกันว่า “สื่อการเรียนการสอน” หรืออาจจะเรียกสั้นๆ ว่า “สื่อการสอน” หมายถึงสิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้เทคโนโลยีการศึกษา เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางทำให้การสอนส่งไปถึงผู้เรียน สื่อการสอนถือว่ามิบทบาทมากในการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนตีความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ในการใช้สื่อการสอนนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอน และสามารถจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องการวางแผนอย่างเป็นระบบในการใช้สื่อด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการเรียน การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการใช้สื่อการสอนภาษาต่างประเทศ

การใช้สื่อการสอนภาษาต่างประเทศควรคำนึงถึงธรรมชาติของสื่อในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีความคุ้นเคยและได้ฝึกฝนทักษะทางภาษาจนสามารถใช้ภาษานั้นให้เป็นประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

1. แนวคิดการสอนภาษาต่างประเทศ

การสอนภาษาต่างประเทศอาจมีลักษณะบางส่วนที่คล้ายคลึงกับการสอนวิชาอื่นและมีหลายส่วนที่มีความแตกต่างเป็นลักษณะเฉพาะตัว อย่างไรก็ตาม การสอนภาษาต่างประเทศมีแนวคิดที่จะนำมาใช้เป็นพื้นฐานการใช้สื่อการสอน ดังต่อไปนี้

1) การใช้ภาษาต่างประเทศจะมีประสิทธิภาพเมื่อผู้เรียนมีตัวแบบ (Model) ที่ดี นั่นคือผู้สอนจะต้องสามารถฟัง พูด อ่านและเขียนได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นเจ้าของภาษาจึงเป็นตัวแบบที่ดีที่สุด หากหาเจ้าของภาษา ไม่ได้ก็ใช้ครูไทยที่มีความสามารถเท่าเทียมหรือใกล้เคียงกัน หากความสามารถของครูไทยยังด้อยในด้านใด ก็ต้องหาเครื่องมือมาเสริมในด้านนั้นเช่น หากครูไทยพูดหรือออกเสียงไม่ดีเท่าเจ้าของภาษา ก็ต้องมีเครื่องบันทึกเสียงเจ้าของภาษามาเปิดให้ผู้เรียนฟัง เป็นต้น

2) การเรียนภาษาต่างประเทศจะได้ผลดีที่สุด หากนักเรียนอยู่ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น เช่น การจัดกิจกรรม สถานการณ์จำลอง การกระตุ้นให้นักเรียนได้พูดคุยเป็นภาษาอังกฤษโดยไม่รู้สึกลาย เป็นต้น

3) ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ ฝึกฝน อยู่ตลอดเวลา แล้วมีคำติชมอย่างทันทั่วทั้งที่ไม่ว่าจะถูกหรือผิด เช่นการสนทนา หากนักเรียนออกเสียงหรือประโยคผิดก็ควรต้องมีการแก้ไขทันที เพื่อมิให้ออกเสียงผิดจนกลายเป็นนิสัย

4) ต้องเป็นการสอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว จากง่ายไปหายากและจากทักษะการฟังไปทักษะการพูด แล้วจึงสอนทักษะการอ่านและทักษะการเขียน หรือใช้วิธีการทักษะสัมพันธ์ที่มีการจัดลำดับเนื้อหาและประสบการณ์ไว้อย่างดี

2. ข้อควรคำนึงในการใช้สื่อการสอนภาษาต่างประเทศ

ในการใช้สื่อการสอนภาษาต่างประเทศ มีความจำเป็นต้องคำนึงในการใช้สื่อที่เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่และเนื้อหาที่จะใช้ ดังนี้

1) มีการจัดระบบการผลิตสื่อการสอน โดยอาจใช้ระบบสื่อการสอนที่มีผู้พัฒนาขึ้นแล้ว หรือพัฒนาขึ้นใหม่ตามแนวทางที่เหมาะสมกับระดับการใช้งาน เช่น การจัดระบบสื่อการสอนระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น เพื่อให้สามารถจัดสื่อประสมทั้งในรูปแบบชุดการสอนหรือชุดอุปกรณ์

2) คำนี้ถึงเนื้อหาภาษาต่างประเทศทั้งในส่วนที่เป็นส่วนต่างๆ คือ (1) ทักษะเดี่ยวที่แยกสอน การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน (2) ทักษะสัมพันธ์ที่สอนทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน (3) การสอนความเข้าใจและ (4) การสอนการใช้แล้วจัดหาสื่อที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้เนื้อหาได้ดีที่สุด

3) คำนี้ถึงธรรมชาติของสื่อที่จะนำมาใช้สอนภาษาทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหาและทักษะได้เหมาะสมที่สุด เช่น ใช้สื่อต่างกันเมื่อสอนเนื้อหาต่างกันมิใช่เขียนกระดาษคำให้ลอกหรืออ่านให้ฟังอยู่รำไป

4) คำนี้ถึงความเหมาะสมของสื่อที่สอดคล้องกับความพร้อมในด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆของสถานศึกษา เช่น ความพร้อมที่จะมีห้องปฏิบัติการภาษา

5) ควรถือว่า การฝึกฝนและปฏิบัติจริงเป็นส่วนสำคัญของการเรียนภาษาต่างประเทศ ครูจึงควรจัดสภาพแวดล้อมที่จะเอื้อต่อการให้นักเรียนได้มีส่วนฝึกฝนมากที่สุด (สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย.2542 :100)

3. สื่อการสอนมีประโยชน์อย่างไร

การสอนภาษาอังกฤษ ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาสาระได้อย่างรวดเร็วและน่าสนใจ การใช้สื่อการสอนจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ด้วยเหตุผล 6 ประการ คือ (สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย.2532 :66)

1) สื่อการสอนจะกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกอยากเรียน เพราะธรรมชาติของของมนุษย์ย่อมอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆอยู่แล้ว ผู้เรียนจะเกิดความสนใจ เกิดความสนใจมากมาย เมื่อเห็นสื่อก็จะตั้งใจฟังอย่างจดจ่อ ด้วยความอยากรู้อยากเห็น

2) สื่อการสอน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพราะสื่อการสอนสามารถแปลงนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรม ทำให้ประหยัดเวลาของผู้สอนไปได้มาก เช่น เมื่อครูพูดถึงนกเพนกวิน ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณขั้วโลกเหนือ ผู้เรียนหลายคนอาจไม่เคยเห็นรูปนกเพนกวินมาก่อนเลย ผู้สอนอาจต้องใช้เวลาหลายสิบนาทีเพื่ออธิบายถึงรูปร่างของนกเพนกวินที่ผู้เรียนแต่ละคนจินตนาการขึ้นมา จากคำบอกเล่าของครูก็ยังไม่เหมือนกันอยู่ดี แต่ถ้าครูเอาภาพนกเพนกวินให้นักเรียนดู ต่อไปเมื่อมีใครพูดถึงนกเพนกวินขึ้นมาอีก นักเรียนหลายๆคนจะนึกถึงรูปร่างของนกเพนกวินได้อย่างถูกต้องตรงกันทันที

3) สื่อการสอน สามารถเอาชนะ เวลา สถานที่ และระยะทางได้ กล่าวคือสื่อการสอนสามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตนานหลายสิบปีแล้ว กลับมาให้เราชมได้ในปัจจุบัน ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเกิดขึ้นในประเทศใด ห่างไกลจากประเทศไทยเพียงไรก็ไม่เป็นอุปสรรค เช่น การรบที่ยุโรปในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้น

4) สื่อการสอนสามารถย่อขนาดของวัตถุที่ใหญ่เกินกว่าจะนำของจริงมาประกอบการสอนได้ เช่น ครูจะสอนเรื่องช้างศึก ก็ไม่จำเป็นต้องไปหาช้างจริงๆมายืนหน้าชั้นเรียนให้เกิดความทลั้ทลู่ ใช้ภาพขั้แทนของจริงได้ และสื่อการสอนยังสามารถขยายวัตถุ ซึ่งมีขนาดเล็กเกินกว่าจะนำของจริงมาประกอบการสอนได้ เช่น พยาธิปากขอ เป็นต้น เพียงใช้ภาพโปรสเตอร์ก็มองเห็นพยาธิถนัดชัดเจนแล้ว

5) สื่อการสอน ทำให้นักเรียนจดจำสิ่งที่ควรจำไว้ได้นานมาก ลองสังเกตจากตัวท่านเองก็ได้ ภาพยนตร์บางเรื่องที่ท่านประทับใจ ท่านจะจดจำได้นานแสนนาน เล่าสู่กันฟังหนแล้วหนเล่า

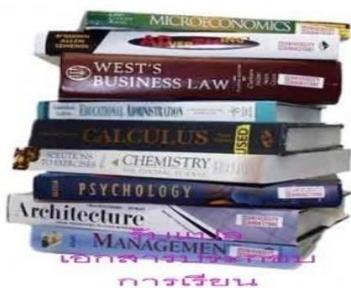
6) สื่อการสอนจะมีส่วนเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียนอย่างยิ่ง นักเรียนแต่ละคนจะมีประสบการณ์หรือพื้นเพเดิมแตกต่างกันอยู่แล้ว การได้พบเห็นสื่อการสอนที่น่าสนใจใหม่ๆจะเสริมความคิดเดิมให้เกิดเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

ประเภทของสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สื่อการเรียนรู้สามารถจำแนกออกตามลักษณะได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆโดยใช้ตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียนหรือตัวพิมพ์เป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด ได้แก่ เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึกรายงาน ฯลฯ

1) เอกสารชุดวิชา/ชุดการเรียน เป็นสื่อที่จัดสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาจากระบบชั้นพื้นฐาน รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในเนื้อหาบาง

วิชา เอกสารชุดวิชา หรือชุดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่จะผลิตในลักษณะแบบเรียนสำเร็จรูป เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้และจะทราบผลหรือแนวตอบทันที ซึ่งนับเป็นการเสริมสร้างให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้เพิ่มเติม

2) แบบเรียน/หนังสือประกอบการเรียน เป็นสื่อเอกสารที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งมีทั้งของในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

3) วารสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ แผ่นเรียนรู้ ฯลฯ สื่อเอกสารประเภทดังกล่าวนี้ จัดทำเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ทั่วไปสำหรับประชาชน

2. สื่อเทคโนโลยี

สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็น เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น แลบบันทึกรูปภาพพร้อมเสียง แลบบันทึกลำโพง ภาพนิ่ง สื่อวีดิทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึงกระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

นอกจากนั้นสื่อเทคโนโลยีโทรทัศน์ ยังเป็นสื่อที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนด้านภาษาเป็นอย่างดี ได้แก่

1) รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) เป็นสื่อที่เผยแพร่ออก อากาศผ่านดาวเทียม จากสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV) กระทรวงศึกษาธิการไปทั่วประเทศ รวมทั้งห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกแห่งที่มีชุดอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมเพื่อรับชมรายการซึ่งรายการที่มีหลากหลาย เนื้อหาสาระและรูปแบบ มีทั้งรายการประกอบ ชุดวิชาการเรียนตามหลักสูตรต่างๆ สำหรับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ตลอดจนรายการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปทั้งนี้กลุ่มเป้าหมาย สามารถรับชมรายการตามตารางออกอากาศที่กำหนดไว้เป็นรายการเรียน

2) รายการวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นสื่อที่สำเนาจากรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ต่างๆ หรือที่จัดทำขึ้น จัดหาตามจุดประสงค์ต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ทั้งการจัดการ เรียน การสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีทั้งรายการที่มีเนื้อหาตามหลักสูตรและรายการ เผยแพร่ความรู้ทั่วไป โดยปัจจุบันจะเผยแพร่ในรูปแบบของ VCD และ DVD รายการวีดิทัศน์เพื่อ การศึกษา เป็นสื่อที่สำเนาจากรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา หรือที่จัดทำขึ้นตามจุดประสงค์ ต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ทั้งการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมี ทั้งรายการที่มีเนื้อหาตามหลักสูตรและรายการเผยแพร่ความรู้ทั่วไป โดยปัจจุบันจะเผยแพร่ในรูป ของ VCD และ DVD

3. สื่ออื่นๆ

สื่ออื่นๆนอกเหนือจากสื่อ 2 ประเภทที่กล่าวไปแล้ว ยังมีสื่ออื่นๆที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อที่กล่าวนี้ ได้แก่

1) สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอด สารความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในท้องถิ่น แพทย์ ตำรวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

2) สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งมีอยู่ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ตัวผู้เรียน เช่น พืช ผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่างๆ ปรากฏการณ์แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยาการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น จะเห็นว่าสื่อในกลุ่มนี้ได้รวมเอาสิ่งที่เรียกว่าแหล่งเรียนรู้และบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาไว้ ด้วยกัน การนำสื่อธรรมชาติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้เกิดการจดจำได้เป็นอย่างดี เช่น เมื่อครูสอนเรื่องธรรมชาติ ครูอาจนำตัวอย่างใบไม้ ดอกไม้ ก้อนหินมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจับต้องได้จึงช่วยเพิ่ม ความเข้าใจต่อเนื้อหาของเรื่องที่สอนได้อย่างชัดเจน

3) สื่อกิจกรรมหรือกระบวนการ หมายถึง สื่อที่อยู่ในรูปแบบของการนำเสนอ ซึ่งต้อง อาศัยกิจกรรมหรือกระบวนการเป็นตัวกลางในการนำเสนอความรู้และประสบการณ์ ดังนั้น จึงเรียก สื่อประเภทนี้ว่า สื่อประเภทวิธีการ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต กิจกรรมการ แก้ปัญหา การเล่นเกม การฝึกฝน การนำเสนองาน และการเรียนเสริมนอกเวลา ครูสามารถใช้สื่อ กิจกรรมแต่ละประเภทมาใช้ร่วมกันได้ในหนึ่งคาบเรียนตามความเหมาะสมของเนื้อหาของบทเรียน และขนาดของกลุ่มผู้เรียน เช่น กลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดเล็ก และผู้เรียนกล้าโต้ตอบกับครู การใช้สื่อ กิจกรรมแบบร่วมมือและแก้ปัญหานั้นค่อนข้างเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนในลักษณะนี้ สำหรับ

กิจกรรมประเภทที่ครูเป็นผู้นำเสนอความรู้และสาธิตความรู้ต่างๆ เหมาะกับกลุ่มผู้เรียนที่มีขนาดใหญ่ เป็นต้น

4) สื่อวัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง สื่อรูปธรรมที่ผู้เรียนสามารถจับต้องได้ และสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน สื่อเหล่านี้เป็นตัวกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ใหม่และให้ประสบการณ์การเรียนรู้ต่อผู้เรียน ตัวอย่างของสื่อวัสดุ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ สถิติ กราฟ เป็นต้น สื่อที่เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น อุปกรณ์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ในการปลูกต้นไม้ เครื่องครัว อุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น

ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สื่อนับเป็นสิ่งที่มิบทบาทสำคัญอย่างมากในการสอนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันเนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนให้ตรงกับผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตามล้วน แต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น

1. ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ต่อครู

สื่อการเรียนการสอนสามารถมีความสำคัญมากต่อครู เพราะจะทำให้ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน และในการจัดแหล่งวิทยาการที่เป็นเนื้อหาเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในการสอน สามารถช่วยครูในด้านการควบคุมพฤติกรรมและสนับสนุนการเรียนรู้ ครูจะใช้สื่อการสอนในการทำกิจกรรมหลายๆ รูปแบบ เช่น การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสาธิต เป็นต้น ช่วยให้ครูได้สอนตรงตามจุดมุ่งหมายและขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้น

ดังนั้น สื่อการเรียนการสอนถือว่ามีสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมาก เพราะจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยการเรียนการสอนของครูได้ดีมาก ซึ่งเราจะเห็นว่าครูนั้นสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้มากที่สุดทีเดียว แล้วยังช่วยให้ครูมีความรู้มากขึ้นในการจัดแหล่งวิทยาการที่เป็นเนื้อหาเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในการสอนช่วยครูในด้านการควบคุมพฤติกรรมการเรียนรู้ และสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากที่สุดทีเดียว สื่อการสอนจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมหลายๆรูปแบบ เช่น การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสาธิต การแสดงนาฏการ เป็นต้น ช่วยให้ครูผู้สอนได้สอนตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน และยังช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้นและยังจะช่วยประหยัดเวลาในการสอน นักเรียนจะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นจากข้อมูลเราจะได้เห็นถึงประโยชน์ของสื่อ

การเรียนการสอน ซึ่งทำให้เรามองเห็นถึงความสำคัญของสื่อสารมีประโยชน์และมีความจำเป็น สามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียน

- 1) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม
- 2) ทำให้ผู้เรียนมีมีโนภาพเริ่มแรกของภาษาอย่างถูกต้องและสมบูรณ์
- 3) ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและต้องการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในเรื่องต่างๆมากขึ้น

เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะคิด การแก้ปัญหา

- 4) ช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน
- 5) สื่อการสอนช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัส

ได้ง่ายขึ้น

- 6) เป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยสร้างความทรงจำอย่างถาวร
- 7) ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษดีขึ้น
- 8) ช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน
- 9) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนได้ลำบาก โดยการช่วยแก้ปัญหา หรือข้อจำกัด

ต่างๆ ได้ ดังนี้

- (1) ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
- (2) ทำนามธรรมให้มีรูปธรรมมากขึ้น
- (3) ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง
- (4) ทำสิ่งที่ใหญ่มาให้ย่อขนาดลงและทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายใหญ่ขึ้น
- (5) นำอดีต และสิ่งที่อยู่ไกลหรือลืบลืมกลับมาศึกษาได้

3. เครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

สื่อการเรียนรู้ต่างๆ นอกจากมีบทบาทเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้วยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่

1) ด้านความรู้ สื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงเนื้อหาและเชิงกระบวนการความรู้เชิงประจักษ์จากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาความอยากรู้อยากเห็นเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมการค้นหาและการเชื่อมโยงสาระที่ได้เรียนรู้ระหว่างกลุ่มต่างๆเข้ากับประสบการณ์ส่วนตัว หรือกิจกรรมที่ปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคมในวงกว้าง

2) ด้านทักษะ สื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้เรียน ได้แก่ ทักษะพื้นฐานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการจัดการ ทักษะในงานอาชีพ เป็นต้น

3) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สื่อต่างๆ นอกจากจะให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะแล้วยังมุ่งให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้เห็นคุณค่าในตนเอง ภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสำนึกทางสังคมและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ ยอมรับค่านิยมที่ดีงาม

การออกแบบสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การออกแบบสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คือ การจัดทำสื่อให้น่าสนใจและน่าติดตาม เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ผลิตจะต้องออกแบบและอาศัยความรู้ความชำนาญด้านศิลปะเข้ามาช่วย ในการจัดทำให้หัวข้อย่อยหรือโครงสร้างข้อมูลที่กำหนดไว้นั้นเป็นรูปเป็นร่าง มีรูปแบบที่สวยงาม สามารถสื่อความหมายได้เหมาะสมกับเนื้อหา รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นเทคนิคต่างๆ ที่ทำให้สื่อที่ผลิตนั้น สะดวกต่อการใช้ ง่ายต่อการเข้าใจจะทำให้สื่อที่ผลิตนั้นมีคุณค่าและมีประสิทธิภาพในการ เรียนการสอนเป็นอย่างดี

องค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ เรา อาจจะไม่คุ้นเคย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วและน่าสนใจ คือ สิ่งที่เราคุ้นเคยไปประกอบการเรียน การสอน นั่นก็คือ สื่อการสอนนั่นเอง สื่อการสอนนับว่ามีประโยชน์มากเพราะสื่อการสอนเปรียบ เป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาและได้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นมากกว่าที่ ครูผู้สอนจะสอนโดยการบรรยายหรือสอนตามเนื้อหา โดยไม่มีอุปกรณ์ช่วยสอนเลย

1. หลักการออกแบบสื่อการสอน

ในการออกแบบ จำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจขั้นตอนในการออกแบบ เพื่อนำมาประยุกต์ เป็นแนวทางในการปฏิบัติและลงมือสร้างบทเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อให้ได้ผลงานที่ถูกต้องตาม จุดประสงค์ เมื่อศึกษาและเข้าใจในการออกแบบดีแล้วย่อมจะทำให้ผลงานนั้นออกมาอย่างมี ประสิทธิภาพ

หลักการออกแบบสื่อการสอน ประกอบไปด้วย 9 ขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ออกแบบ สำหรับชั้นเรียนปกติ แต่ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการเรียน การสอนด้วยคอมพิวเตอร์ได้ หลักการ สอนประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ได้รับความสนใจ (Gain Attention)
- ขั้นตอนที่ 2 บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objectives)
- ขั้นตอนที่ 3 ทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge)
- ขั้นตอนที่ 4 การเสนอเนื้อหา (Present New Information)
- ขั้นตอนที่ 5 ชี้แนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning)
- ขั้นตอนที่ 6 กระตุ้นการตอบสนอง (Elicit Responses)
- ขั้นตอนที่ 7 ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback)

ขั้นตอนที่ 8 ทดสอบความรู้ (Access Performance)

ขั้นตอนที่ 9 การจำและนำไปใช้ (Promote Retention and Transfer)

1) ได้รับความสนใจ (Gain Attention)

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนการสอน ต้องมีลักษณะที่ได้รับความสนใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นและเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียน ผู้ออกแบบจึงต้องกำหนดสิ่งที่จะดึงดูดความสนใจ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมและเป้าหมายตามที่ต้องการ ส่วนใหญ่จะเริ่มด้วยหน้านำเรื่อง ซึ่งควรมีรูปภาพ ภาพเคลื่อนไหวหรือสีสันต่างๆ เพื่อให้น่าสนใจ ซึ่งก็ต้องเกี่ยวข้องกับบทเรียนด้วย คือการแสดงชื่อของบทเรียน ชื่อผู้สร้างบทเรียน การแนะนำเรื่องหรือการแนะนำเนื้อหาของบทเรียนสิ่งที่ต้องพิจารณาเพื่อได้รับความสนใจของผู้เรียน มีดังนี้

- (1) ใช้กราฟิกเกี่ยวข้องกับส่วนเนื้อหา ควรมีขนาดใหญ่ ชัดเจนไม่ซับซ้อน
- (2) ใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animation) หรือเทคนิคอื่นๆ เพื่อแสดงการเคลื่อนไหวที่ควรสั้น และง่าย
- (3) ควรใช้สีเข้าช่วยโดยเฉพาะสีเขียว น้ำเงินหรือสีเข้มอื่นๆ ที่ตัดกับพื้นชัดเจน
- (4) ใช้เสียงให้สอดคล้องกับกราฟิก
- (5) กราฟิกควรจะใช้เทคนิคที่แสดงผลได้อย่างรวดเร็ว
- (6) กราฟิกที่ใช้ต้องเกี่ยวข้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

2) บอกรวัตถุประสงค์ (Specify Objectives)

การบอกรวัตถุประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อเป็นการให้ผู้เรียนได้ทราบถึงเป้าหมายในการเรียนหรือสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้หลังจากที่เรียนจบบทเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจุด ประสงค์ กว้างๆจนถึงจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การบอกรจุดประสงค์จะทำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น สิ่งที่ต้องพิจารณาในการบอกรวัตถุประสงค์ มีดังนี้

- (1) ใช้คำสั้นๆและเข้าใจได้ง่าย
- (2) หลีกเลี่ยงคำที่ยังไม่เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป
- (3) ไม่ควรกำหนดวัตถุประสงค์หลายข้อเกินไปในเนื้อหาแต่ละส่วน
- (4) ผู้เรียนควรมีโอกาสที่จะทราบว่าหลังจากจบบทเรียนเขาสามารถนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง
- (5) หากบทเรียนนั้นยังมีบทเรียนย่อยๆควรบอกรจุดประสงค์กว้างๆและบอกรจุดประสงค์เฉพาะส่วนของบทเรียนย่อย

3) ทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge)

ลักษณะของการทวนความรู้เดิมของผู้เรียน เป็นการทบทวนหรือการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมเพื่อเชื่อมกับความรู้ใหม่ซึ่งผู้เรียนจะมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันออกไป การรับรู้สิ่งใหม่ ก็ควรจะมีการประเมินความรู้เดิม คือการทดสอบก่อนการเรียน และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการระลึกความรู้เดิมเพื่อเตรียมพร้อมในการเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ซึ่งการทดสอบจะทำให้ผู้เรียนได้รู้ตัวเองและกลับไปทบทวนในสิ่งที่เกี่ยวข้อง สำหรับคนที่รู้ในเนื้อหาบทเรียนดีแล้วอาจข้ามบทเรียนไปยังเนื้อหาอื่นๆต่อไป การจะทำแบบทดสอบก่อนเรียนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับพิจารณาของบทเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม สิ่งที่จะต้องพิจารณาในการทบทวนความรู้เดิม มีดังนี้

- (1) ไม่ควรคาดหวังเอาว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงมาศึกษาเนื้อหาใหม่ ควรมีการทดสอบหรือให้ความรู้เพื่อเป็นการทบทวนให้พร้อมที่จะรับความรู้ใหม่
- (2) การทดสอบหรือทบทวนควรให้กระชับและตรงตามวัตถุประสงค์
- (3) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกจากแบบทดสอบหรือเนื้อหาใหม่เพื่อไปทบทวนได้ตลอดเวลา
- (4) หากไม่มีการทดสอบ ควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนหรือศึกษาในสิ่งที่เกี่ยวข้อง

4) การเสนอเนื้อหา (Present New Information)

การเสนอเนื้อหาใหม่เป็นการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้ตัวกระตุ้นที่เหมาะสม เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการนำเสนอมีหลายลักษณะ ได้แก่ การใช้ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟ ตารางข้อมูล กราฟิก ตลอดจนภาพเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นการใช้สื่อหลายรูปแบบที่เรียกว่าสื่อประสม เป็นการเร้าความสนใจของผู้เรียน สิ่งที่จะต้องพิจารณาในการนำเสนอเนื้อหาใหม่ มีดังนี้

- (1) ใช้ภาพนิ่งประกอบการเสนอเนื้อหาโดยเฉพาะส่วนเนื้อหาที่สำคัญ
 - (2) พยายามใช้ภาพเคลื่อนไหวในเนื้อหาที่ยากและที่มีการเปลี่ยนแปลงตาม ลำดับใช้ แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ สัญลักษณ์หรือภาพเปรียบเทียบประกอบเนื้อหา
 - (3) ในเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนให้เน้นข้อความสำคัญ ซึ่งอาจเป็นการตีกรอบ ชีตเส้นใต้ การกระพริบ การทำสีให้เด่น
 - (4) ไม่ควรใช้กราฟิกที่เข้าใจยากหรือไม่เกี่ยวกับเนื้อหา
 - (5) จัดรูปแบบของคำ ข้อความให้น่าอ่าน เนื้อหาที่ยาวให้จัดกลุ่ม แบ่งตอน
- ### 5) ชี้นำทางการเรียนรู้ (Guide Learning)

การชี้แนะทางการเรียนรู้ เป็นการใช้ในชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งผู้สอนจะยก ตัวอย่าง หรือตั้งคำถามชี้แนะแบบกว้างๆ ให้แคบลง เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์เพื่อค้นหาคำตอบ สำหรับ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนควรต้องใช้การสร้างสรรค์เทคนิคเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นตัวชี้แนะทาง สิ่งที่จะต้องพิจารณาในการชี้แนะ ทางการเรียนรู้ มีดังนี้

(1) แสดงให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาและช่วยให้เห็นสิ่งย้อยนั้นมีความสัมพันธ์กับสิ่งใหม่อย่างไร

(2) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนมีความรู้หรือประสบการณ์ มาแล้ว

(3) พยายามให้ตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไปเพื่อช่วยอธิบายความคิดใหม่ให้ชัดเจน ขึ้น

(4) การเสนอเนื้อหาที่ยาก ควรให้เห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม ถ้าเนื้อหา ไม่ยาก ให้เสนอตัวอย่างจากนามธรรมไปสู่รูปธรรม

(5) กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงความรู้และประสบการณ์เดิม

6) กระตุ้นการตอบสนอง (Elicit Responses)

การกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองจากผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้รับการชี้แนะทางการเรียนรู้ แล้ว ต้องมีการกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองโดยกิจกรรมต่างๆที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิด และปฏิบัติเชิงโต้ตอบ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการเรียน การกระตุ้นต้องจัดกิจกรรมให้ เหมาะสม สิ่งที่ต้องพิจารณาในการกระตุ้นการตอบสนอง มีดังนี้

(1) พยายามให้ผู้เรียนได้ตอบสนองด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งตลอดการเรียน

(2) ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพิมพ์คำตอบหรือข้อความเพื่อรักษาความสนใจ แต่ก็ไม่ควร จะยาวเกินไป

(3) ถามคำถามเป็นช่วงๆ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาเพื่อรักษาความคิดและ จินตนาการของผู้เรียน

(4) หลีกเลียงการตอบสนองซ้ำๆหลายครั้งเมื่อทำผิดควรมีการเปลี่ยนกิจกรรมอย่าง อื่นต่อไป

(5) ควรแสดงการตอบสนองของผู้เรียนบนเฟรมเดียวกันกับคำถาม รวมทั้งการแสดง คำตอบ

7) ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback)

หลังจากที่ผู้เรียนได้รับการทดสอบความเข้าใจของตนในเนื้อหา รวมทั้งการกระตุ้นการตอบสนองแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ข้อมูลย้อนกลับหรือการให้ผลกลับไปยังผู้เรียนเกี่ยวกับความถูกต้อง การให้ผลย้อนกลับถือเป็นการเสริมแรงอย่างหนึ่งการให้ข้อมูลย้อนกลับสามารถแบ่งชั้นตอนได้เป็น 4 ประเภทตามลักษณะที่ปรากฏได้ดังนี้

(1) แบบไม่เคลื่อนไหว หมายถึง การเสริมแรงด้วยการแสดงคำหรือข้อความ บอกความถูกหรือผิด และรวมถึงการเฉลย

(2) แบบเคลื่อนไหว หมายถึงการเสริมแรงด้วยการแสดงกราฟิก เช่น ภาพหน้ายิ้ม หน้าเสียใจหรือมีข้อความประกอบให้ชัดเจน

(3) แบบโต้ตอบ หมายถึง การเสริมแรงด้วยการให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมเชิงโต้ตอบกับบทเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดเสริมหรือเพื่อเกิดการกระตุ้นแก่ผู้เรียน เช่น เกมส์

(4) แบบทำเครื่องหมาย หมายถึง การทำเครื่องหมายบนคำตอบของผู้เรียนเมื่อมีการตอบคำถาม ซึ่งอยู่ในรูปของวงกลม ชีตเส้นใต้ หรือใช้สีที่แตกต่าง สิ่งที่ต้องพิจารณาในการให้ข้อมูลย้อนกลับ

8) ทดสอบความรู้ (Assess Performance)

การทดสอบความรู้หลังเรียน เพื่อเป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายหรือไม่อย่างไร การทดสอบอาจทำหลังจากผู้เรียนได้เรียนจบวัตถุประสงค์หนึ่ง หรือหลังจากเรียนจบทั้งบทเรียนก็ได้ กำหนดเกณฑ์ในการผ่านให้ผู้เรียนได้ทราบ ผลจากการทดสอบจะทำให้ทราบว่าผู้เรียน ควรจะเรียนเนื้อหาบทเรียนใหม่หรือว่าควรต้องกลับไปทบทวน สิ่งที่ต้องพิจารณาในการออกแบบทดสอบหลังบทเรียน มีดังนี้

(1) ต้องแน่ใจว่าสิ่งที่ต้องการวัดนั้นตรงกับวัตถุประสงค์

(2) ข้อทดสอบ คำตอบและ Feedback อยู่ในเฟรมเดียวกัน

(3) หลีกเลี่ยงการให้พิมพ์คำตอบที่ยาวเกินไป

(4) ให้ผู้เรียนตอบครั้งเดียวในแต่ละคำถาม

(5) อธิบายให้ผู้เรียนทราบว่าควรจะตอบด้วยวิธีใด

(6) ควรมีรูปภาพประกอบด้วย นอกจากข้อความ

(7) คำนี้ถึงความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของแบบทดสอบด้วย

9) การจำและนำไปใช้ (Promote Retention and Transfer)

สิ่งสุดท้ายสำหรับการสอน การจำและนำไปใช้ สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการจำข้อมูลความรู้ ต้องทำให้ผู้เรียนตระหนักว่าข้อมูลความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้ไปนั้นมี

ความสัมพันธ์กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม โดยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ รวมทั้งการนำไปใช้กับสถานการณ์ สิ่งที่ต้องพิจารณาในการจำและนำไปใช้ มีดังนี้

- (1) ทบทวนแนวคิดที่สำคัญและเนื้อหาที่เป็นการสรุป
- (2) สรุปให้ผู้เรียนได้ทราบว่าความรู้ใหม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างไร
- (3) เสนอแนะเนื้อหาที่เป็นความรู้ใหม่ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ได้
- (4) บอกแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาให้กับผู้เรียน

2. กระบวนการออกแบบสื่อการเรียนการสอน

การออกแบบสื่อการเรียนการสอน มีกระบวนการดำเนินงาน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สื่อการเรียนการสอน

การวิเคราะห์สื่อการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำไปตัดสินใจในการออกแบบสื่อ เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนมีหลากหลายประเภท การวิเคราะห์สื่อจะช่วยให้ครูทราบว่าสื่อประเภทใดที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของนักเรียนต่อบทเรียนได้ดีที่สุด และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ การวิเคราะห์สื่อจะช่วยให้ครูหรือผู้ออกแบบ ตัดสินใจเกี่ยวกับสื่อว่าควรเลือกใช้สื่อที่มีอยู่หรือปรับปรุงสื่อที่มีอยู่อย่างไร หรือจำเป็นต้องสร้างสื่อชิ้นใหม่ หลักการที่ควรนำมาใช้ในการพิจารณาสื่อการเรียนการสอน ได้แก่

(1) สื่อการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะสื่อแต่ละประเภทมีประสิทธิภาพในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเหมาะสำหรับจุดประสงค์การเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อซ่อมเสริม หรือส่งเสริมความสามารถเฉพาะบุคคล การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เหมาะสำหรับการศึกษาค้นคว้า การใช้สื่อของจริงในธรรมชาติ เหมาะสำหรับการเรียนรู้เนื้อหาที่เป็นสิ่งแวดล้อมในธรรมชาติ เป็นต้น ผู้สอนจึงต้องรู้จักคุณสมบัติของสื่อและเลือกให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่สอน

(2) สื่อการเรียนการสอนต้องเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้ง ในด้านพัฒนาการของร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมในแต่ละช่วงวัย ซึ่งเกี่ยวข้องอย่างมากกับ ความสามารถในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างกันในด้านของวิธีการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนบางคนชอบการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ บางคนชอบการเรียนรู้ผ่านการบอกเล่าและอธิบาย บางคนชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น ผู้สอนจึงควรศึกษาความแตกต่างของผู้เรียน

เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเลือกสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

(3) สื่อการเรียนการสอนต้องเหมาะสมกับวิธีสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ เนื่องจากวิธีสอนและรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบมีลักษณะ เฉพาะเพื่อตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้เฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องอาศัยสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิธีสอนหรือรูปแบบการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม เช่น การใช้อุปกรณ์การทดลองทางวิทยาศาสตร์ในการสอน ด้วยวิธีการสอนแบบทดลอง การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) สำหรับการฝึกฝน

(4) สื่อการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับสภาพของการนำไปใช้และค่าใช้จ่าย มีสื่อ หลายชนิดที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้เดียวกันได้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้ ให้เหมาะสมกับสภาพของการนำไปใช้และค่าใช้จ่ายตัวอย่าง เช่น การนำผู้เรียนไปเรียนรู้ในสถานที่จริง เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุด แต่ถ้ามีข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายและด้านความปลอดภัยในการเดินทาง ก็ควรพิจารณานำสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ ที่ให้ผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น เลือกใช้สื่อภาพยนตร์หรือการนำเสนอด้วยแผ่นภาพเลื่อน (PowerPoint) แทนการเดินทางไปยังสถานที่จริง เป็นต้น

(5) สื่อการเรียนการสอนต้องมีความสะดวกใช้และสอดคล้องกับความสามารถของผู้ใช้ สื่อการเรียนรู้อาจชนิดเป็นสื่อสมัยใหม่ที่ผู้ใช้อาจไม่มีความชำนาญในการใช้ดีพอ เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้จะต้องศึกษาและใช้สื่ออื่นๆ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้หรือขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ สื่อบางชนิด เช่น สื่อที่เป็นภาพยนตร์ สไลด์มัลติมิเดีย มีความยุ่งยากในการจัดหา และต้องอาศัยทักษะและเทคนิคการใช้ อาจจำเป็นต้องเลือกใช้สื่อชนิดอื่นที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เช่นเดียวกันแทนได้

(6) สื่อการเรียนการสอนต้องทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้นั้นควรทำหน้าที่ได้อย่างคุ้มค่า คุ้มค่าและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสื่อที่มีลักษณะดึงดูดความสนใจของผู้เรียน สามารถสร้างความเข้าใจเนื้อหา สาระให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้โดยไม่เสียเวลามาก

จากหลักการเลือกสื่อที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน จะช่วยให้ครูสามารถคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมในการเลือกสื่อควรคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของผู้เรียน คำนึงถึงค่าใช้จ่าย ความสะดวกในการใช้และความคุ้มค่าในการทำหน้าที่ของสื่อ

2) การออกแบบสื่อการเรียนการสอน

การออกแบบสื่อการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ครูจึงต้องตอบคำถามที่ข้อดังต่อไปนี้ที่ครูต้อง ตอบให้ได้เพื่อการ ออกแบบสื่อที่มีประสิทธิภาพ

- (1) สื่อการเรียนการสอนที่เลือกมานั้นสามารถใช้ได้จริงในห้องเรียนหรือไม่
- (2) การใช้สื่อต่างๆ สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาที่วางแผนไว้หรือไม่
- (3) สื่อการเรียนการสอนที่จะใช้มีความสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ยังมีความ จำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนาบางส่วนให้สมบูรณ์มากขึ้นหรือไม่
- (4) สื่อการเรียนการสอนนี้จะให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่หรือไม่ หากคำตอบของคำถามทั้งสี่ข้อนี้เป็นไปในทางบวกก็แสดงว่าสื่อการเรียนการสอนที่ครูจะใช้ เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพและสามารถเสริมสร้างความรู้ที่ครบครันให้แก่ผู้เรียน

3) การประเมินสื่อการเรียนการสอน

ภายหลังจากนำสื่อไปใช้ ควรมีการประเมินว่าสื่อ การเรียนการสอนที่ใช้ นั้น ตอบสนองจุดมุ่งหมายในการใช้สื่อครบถ้วนหรือไม่ โดยใช้คำถามต่อไปนี้เป็นแนวทางในการ ตรวจสอบ ดังนี้ (Chinien, C.& Hlynka, D.1993 :60) (1) สื่อการเรียนการสอนตอบสนอง จุดมุ่งหมายการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูหรือไม่ (2) สื่อที่ใช้มีคุณภาพดีหรือไม่ (3) สื่อที่ใช้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนเข้าใจในเนื้อหาและมีผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังหรือไม่ คำถามข้างต้นสามารถ นำไปใช้ในการประเมินสื่อโดยทั่วไป สำหรับการประเมินสื่อการเรียน การสอนที่เป็นการสร้างขึ้น มาใหม่ มีขั้นตอนและกระบวนการประเมินสื่อการเรียนการสอน แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือการประเมิน ความก้าวหน้า (formative evaluation) และการประเมินผลสรุป (summative evaluation)

กระบวนการในการออกแบบการเรียนการสอน ทั้ง 3 ชั้น คือการวิเคราะห์ การออกแบบ และการประเมินผล เป็นขั้นตอนที่นำไปใช้ได้กับการออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่สร้างใหม่ สำหรับผู้สอนในสถานศึกษาต่างๆอาจนำกระบวนการดังกล่าวไปปรับใช้ให้เหมาะกับการคัดเลือกสื่อ ที่มีอยู่แล้วมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

สรุป

สื่อถือว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถให้เกิดการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษและทำหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศึกยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิด สร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

ให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบัน มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียน กลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนั้น สื่อการเรียนรู้ นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งในกระบวนการ เรียนการสอน นอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการต่างๆ บทบาทของสื่อการเรียนรู้ ก็ คือ ตัวกลาง หรือพาหนะ หรือเครื่องมือ หรือช่องทางที่จะนำเรื่องราว ข้อมูลความรู้ของผู้ส่งสาร หรือผู้สอนไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ วางไว้ ปัจจุบันสื่อมีหลายประเภท หลายรูปแบบ ให้ผู้สอนได้พิจารณาเลือกใช้ตามความเหมาะสม ของสื่อแต่ละประเภท สื่อการเรียนการสอนที่ถือว่าทันสมัยมากในปัจจุบัน คือ สื่อประเภท ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งการพัฒนาสื่อทางด้านคอมพิวเตอร์ หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา ผู้พัฒนาจะต้อง ศึกษาเทคนิค วิธีการออกแบบโครงสร้าง รวมทั้งเงื่อนไขในการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ความ เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการสื่อสารให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างมี ประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545), *การประเมินสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2544), *สื่อการสอนและฝึกอบรม : จากสื่อพื้นฐานถึงสื่อดิจิทัล*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช,มหาวิทยาลัย. (2532), *เอกสารการสอนชุดวิชาระบบการเรียนการสอน*, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สารมวลชน.
- Chinien, C.& Hlynka, D. (1993),“Formative evaluation of prototypical products: from expert to connoisseur.” ETTI Educational & training technology international,1993, 30(1),p.60-61.
- Heinich, Robert, (1982), Molenda, Michael and Russell, James D. *Instructional Media and the New Technologies of Instruction*. New York : Willey.